

KRONIK 31. august 2015

DEBATINDLÆG

Kritik af Finansministeriets regneprincipper er berettiget

Skrevet af

Erik Bjørsted
Cheføkonom

Politiken bragte d. 23/8 en artikel under overskriften "Talfinte giver reformer lyneffekt". Her fremgik det, at Finansministeriet (FM) skruer på bestemte parametre i den økonomiske model ADAM, som Danmarks Statistik (DST) har ansvaret for. Talfinten består i, at man øger de såkaldte eksport- og importpriselasticiteter, hvilket har den konsekvens, at et øget arbejdsudbud hurtigere øger beskæftigelsen.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Når arbejdsudbuddet øges medfører det på kort sigt højere arbejdsløshed, som igen dæmper lønstigningerne. Det dæmper igen eksportpriserne og forbedrer konkurrenceevnen til gavn for eksporten. Efterhånden, som eksporten vokser, øges beskæftigelsen, så beskæftigelsen på sigt er øget ligeså meget, som arbejdsstyrken er vokset.

Jo mere eksporten reagerer på den forbedrede konkurrenceevne, jo hurtigere vil et øget arbejdsudbud slå ud i øget beskæftigelse. Eksport- og importpriselasticiteterne er derfor meget centrale parametre i ADAM.

FM anvender en eksportpriselasticitet for industrien på 5, hvilket betyder, at de mere end fordobler den elasticitet, som DST har beregnet. Nogle studier finder så høje elasticiteter. DST har dog ikke selv kunnet påvise så høje elasticiteter. DST har tillige forsøgt sig med andre metoder, hvor man også inddrager variationen i data på tværs af lande, men har heller ikke her kunnet finde belæg for så høje elasticiteter, som FM anvender.

Et andet problem er, at den høje elasticitet, som FM anvender ikke flugter med, hvordan den danske industrieksport har klaret sig. Hvis eksportpriselasticiteten var 5, ville dansk industri have tabt eksportmarkedsandele i løbende priser siden 2000. Danmark har dog fastholdt sin markedsandel på trods af, at vores eksportpriser er vokset relativt mere end udlandets. Det indikerer, at eksportpriselasticiteten faktisk er tæt på én.

Det empiriske grundlag for at anvende en elasticitet på 5, er derfor ikke så solidt, som der gives indtryk af.

I svaret fra FM forsvares valget af elasticiteterne med, at det bringer tilpasningshastigheden i ADAM tættere på vismændenes SMEC-model og Nationalbankens MONA-model, hvor tilpasningshastigheden er 5-7 år. Tilpasningshastigheden i SMEC og MONA er dog ikke et uproblematisk pejlemærke.

I SMEC er eksportpriselasticiteten ca. 3. Elasticiteten er dog **ikke** estimeret frit. Man har i beregningen af elasticiteten lagt en restriktion ned over modellen, som har betydning for hvor høj eksportpriselasticiteten bliver, og dermed modellens tilpasningshastighed.

I MONA anvendes de danske lønninger i forhold til de udenlandske lønninger i stedet for eksportpriserne. I den virkelige verden vil ændrede lønstigninger dog først med nogen forsinkelse slå ud i eksportpriserne. Med det konkrete valg af modellering fjerner man altså noget træghed fra modellen, som vi observerer i virkeligheden.

Det står ikke klart, om der er lagt yderligere restriktioner ned over de estimerede sammenhænge, men begge **valg** kan diskuteres, og er ikke uskyldige, da de alt andet lige medfører en hurtigere tilpasning i modellerne. Spørgsmålet er så, hvad den rigtige tilpasningshastighed er?

I økonomi kan man ikke lave rene eksperimenter, hvor man kun ændrer én faktor, og holder alle andre uændret. Økonomiske data er påvirket af mange forhold og den tid, hvormed øget arbejdsudbud slår ud i tilsvarende højere beskæftigelse afhænger af konjunkturer, strukturer samt den førte økonomiske politik. Nogen gange kan ganske få år være nok, men andre gange kan det tage lang tid.

Fra 1973 til 1993, som var præget af to oliekriser og de "syv magre år", blev arbejdsstyrken øget med godt 315.000 personer, men beskæftigelsen voksede kun med knap 6.000 personer. Beskæftigelsen indhentede så fra perioden 1993-2001 arbejdsstyrken igen, hvor beskæftigelsen voksede med 200.000 personer, mens arbejdsstyrken var nogenlunde uændret. Eksemplet illustrerer således, at det godt kan tage lang tid før øget arbejdsudbud slår helt igennem på beskæftigelsen – specielt hvis tiderne er dårlige eller finanspolitikken er stram.

Pointen er derfor, at man bør være meget forsigtig med skråsikre udsagn om, hvor lang tid det tager før en arbejdsmarkedsreform slår ud i tilsvarende højere beskæftigelse. De økonomiske beregninger definerer i dag store dele af den politik der bliver ført. Derfor bør vi også åbent diskutere valg af antagelser og ikke mindst usikkerheden bag.

Kronik bragt i Børsen d. 31. august 2015